

Ностальгія "нафтака" Карась

Сценарист, режисер і журналіст **Анатолій КАРАСЬ**
відсвяткував 70-й ювілей у столичному Будинку кіно.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА

41

Приблизно так кальковано розпочинається будь-яка публікація про круглу дату. Однак у даному разі цей зачин невичерпний і безбарвний. Бо йдеться про нашого колегу Анатолія Андрійовича Карася, який сам про власні творчі перемоги зазвичай по-партизанськи мовчить. Чимало газетярів «Голосу України», котрі роками писали свої опуси в сусідніх із Карасем кабінетах, аж ніяк не здогадувалися, що за екстраординарна людина працює поруч.

На щастя, трапився ювілей. Він постав супротив природної скромності нашого героя. Раптом дізналися, що Анатолій Карась – кінолітописець. Що він – лауреат Національної премії імені Шевченка та заслужений працівник культури України. Що іменинник три десятки років робив благородну справу: фіксував історію нашої землі на плівку. Що пресував у кадри навіть не дуже безпечний для свободи особистості час.

На легендарну студію «Укркінохроніка» Анатолій Андрійович прийшов журналістськими стежками. Й саме на них повернувся, коли вітчизняний кінематограф перестав подавати ознаки життя. Тоді з цим змістовним чоловіком і познайомилися «голосукраїнці».

Навіть колеги Карася по парламентському відділу не знали про його ностальгію за кінобуттям, насиченим контрастними подіями, справжніми почуттями, за добою перемін, яку так фантастично відбиває кадр. Доку-

менталістика на противагу штучності ігрового кіно не залишає шансів для брехні, хоч яка там брехлива погода за вікном. Жанр щирості, авторської мужності, зрештою, неприхованої позиції переживає не найкращі часи. Принаймні побачити нині по телевізору документальну картину – те саме, що зустріти снігову людину. «Неформатний» кінематограф не коїтирується в телепросторі, зашлакованому дурнувачими шоу, серіальним милом і сіткомами. А кінотеатри замість передсеансових документальних стрічок, як то було колись, крутять рекламні ролики заокеанських фільмів. Тож невігдані стрічки про справжнє життя залишаються за бортом через неприбутковість.

Анатолій Карась закономірно тужить за тим яскравим і непростим відрізком життя, коли на першому плані були гідність, чесність, професійна відвага, а говорити вголос про гроші вважалось моветоном.

На творчому вечорі в Будинку кіно про нематеріальні цінності, на яких трималася творчість, промовисто розповідали фільми ювіляра.

Приміром, диалогія «Липневі грози» («Страйк» і «Викид»), за яку Анатолій Андрійович й отримав 1993 року Шевченківську премію. Це тепер військо голодних шахтарів, котрі барабаняють касками під вікнами перших осіб держави, – така звична картинка, що на неї ніхто не зважає, й передусім ці самі особи. 20 років тому все було інакше. Анатолій Карась разом

зі сценаристом і режисером Віктором Шкуріним, а також оператором Віктором Кріпченком задокументували на плівку шахтарські заворушення. Вони були *першими*. Інформація про липневий страйк 1989 року на Донеччині ледь просочувалася за межі області. Знімальна група робила фільм про виняткові події, неабияк ризикуючи. Сто тисяч робітників, які протестували під стінами обкому проти жахливих умов життя і праці, наприкінці 1980-х нагадували персонажів чужого, капіталістичного життя. Того життя, яке начебто не має нічого спільного з процвітанням радянських трударів.

Ще одна картина – «Гостювали гості у тітки Марії» – змальована соковитими барвами дивовижна історія буковинської родини, розколотої еміграцією. Візит на історичну батьківщину канадського генерал-губернатора, українця за походженням, – лише поштовх до ліричної оповідки про тимчасове єднання під сімейним дахом таких далеких і таких близьких світів. Автор картини заворює ефектом присутності (своїї та глядача) в кадрі. І це ніби кожен із нас за гостинним сільським столом намагається проклати словесні містки між тітонькою Марією та її канадськими родичами.

Світло з фільмів перетікає у спілкування після перегляду. Воно заволодіває гостями свята, які змагаються в гарячих привітаннях.

Здоров'я вам, Анатолію Андрійовичу, й творчої наснаги!

Найкраще з доробку

«Галактіонович», «На Великодень у Криворівні», «Проводи Блохіна, або ж На кіно і футболі розуміються всі», «Липневі грози» («Страйк», «Викид»), «... І що є у нас душа», «Гостювали гості у тітки Марії», «Героям слава», «На Різдво», «Червона ягода чорної кави», «Біль і мужність Чорнобиля».

Добірка журналу **Віче**

Анатолій Андрійович КАРАСЬ народився 3 січня 1940 року в селі Воронцово Московської області (Росія). Закінчив факультет журналістики Київського держуніверситету імені Шевченка. У різні роки працював у газетах «Прапор комунізму», «Вільна Україна», «Вечірній Київ», «Голос України». Заслужений працівник культури України (1981). Лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка (1993). На «Укркінохроніці» працював сценаристом, режисером, головним редактором цієї студії. Член Національної спілки кінематографістів.